

Matí d'un dia qualsevol. Les escales de la Fundació Migra Studium s'omplen de les veus dels nens i nenes que vénen a visitar l'Espai Interreligiós. La visita comença en un petit rebedor on expliquem que Migra Studium és una fundació privada, situada al Barri Gòtic de la ciutat de Barcelona, que treballa per crear punts de trobada i diàleg entre persones de procedències diverses. Ho fem a partir de diferents projectes, com el que presentem avui en aquest treball.

L'Espai Interreligiós, un lloc per fer experiència

ALÍCIA GUIDONET

Educadora de l'Espai Interreligiós.
Fundació Migra Studium, Barcelona

Un espai molt original

L'Espai Interreligiós és una exposició permanent ubicada a les instal·lacions de la Fundació Migra Studium (www.migrastudium.org). L'Espai pretén acostar la diversitat religiosa a grups d'infants, joves i adults moguts a fer experiència i reflexió sobre l'espiritualitat, el fet religiós, la diferència i els punts de trobada entre persones i grups que tenen creences i pràctiques diverses, les possibilitats que s'esdevenen d'aquesta trobada, així com els seus límits.

Pluja d'idees i experiències

Volem oferir un espai educatiu i sensibilitzador, que ajudi a formar persones, a obrir preguntes. Volem sensibilitzar. En aquest sentit, el nostre servei és una acció puntual, una pluja d'idees i d'activitats que es vehiculen a partir de l'experiència. No seguim processos, però sí que hi intervinem. Per això, quan treballem amb grups escolars, ens agrada molt comptar amb la col·laboració dels professors i professores encarregats del seguiment de la matèria dels alumnes. Això ho fem preguntant, parlant-hi, consultant-los què s'està treballant a l'aula... D'aquesta manera procurem que el treball sigui compartit i que la nostra feina esdevingui, com dèiem, una acció més, una possibilitat de veure, de sentir, de tocar... En definitiva, d'experimentar i connectar amb la diversitat.

Quatre paraules ens defineixen: acollida, l'altre, diàleg i afecte

Acollida. L'acollida és un dels nostres punts forts. És el desig amb què cada dia encetem la nostra activitat. Rebre cada dia un grup diferent és un repte, perquè obrim la porta a escoles i altres grups de procedències ben diverses. Ens vénen a visitar escoles o instituts de qualsevol barri de Barcelona o població catalana. Les demandes són ben variades, tant com la diversitat que acollim. Aquesta particularitat ens modela, ens obre, ens interpel·la, demanant-nos ser persones amatents i disponibles per a les necessitats dels altres. I no només acollim, sinó que ens deixem acollir per les persones que arriben. La nostra proposta és una proposta de diàleg des de la diversitat. Per tant, ens sabem necessitats de l'acollida dels nostres visitants. Ells també ens accepten. Accepten les nostres propostes, les nostres preguntes, les dinàmiques en què els introduïm amb força i ganes.

L'Altre. Per això, la segona paraula que ens defineix és l'altre. A l'Espai Interreligiós, les trobades s'hi porten a terme entre un "jo" i un "tu". L'itinerari ens ajuda a tots plegats a adonar-nos que les nostres existències són camins per on no transitem sols. La trajectòria és plena de trobades. I en aquestes és on es donen les oportunitats. Les possibilitats o els límits de la trobada sorgeixen o bé del diàleg, o bé de la seva inexistència.

I aquesta reflexió ens posa en contacte amb la tercera paraula: diàleg. A l'Espai Interreligiós, també hi experimentem que la trobada possibilita el diàleg. Encara que aquest no és sempre possible, podem triar la via del compartir vida, veïnatge, amistat, objectius comuns, experiència espiritual...

I tot plegat intentem fer-ho amb afecte. Procurem que la curta estada dels nens i nenes a l'Espai estigui amarada per l'afecte, per la proximitat, per l'intent d'es-

tablir relacions de tendresa i cura per les necessitats que expressen les persones que atenem: ens interessin. Ens commouen les seves inquietuds, les seves preguntes. Ens mobilitzen, ens ajuden a aprendre, a continuar formant-nos, a buscar.

I com ho fem?

Les nostres activitats són diverses i segueixen una lògica, un itinerari estàndard, que és susceptible de ser modificat en funció de la demanda dels visitants. El recorregut convida a seguir un camí estructurat de la següent manera: a) presentació del fet religiós com a fenomen universal; b) exposició de la diversitat cultural lligada al fet religiós, les seves possibilitats i límits, i treball sobre les identitats; i c) experiència i reflexió sobre els punts en comú que podem trobar tant en les diverses manifestacions religioses com en els sistemes de pensament humanista que no s'adscriuen a cap tradició religiosa.

En primer lloc, una representació dels quatre elements del planeta (aigua, aire, foc i terra) ens acosta al fenomen religiós des de la mirada antropològica. Totes les religions se serveixen d'aquests elements per explicar, celebrar i/o simbolitzar els diferents moments del cicle vital del creient, o bé alguns dels seus elements, fets històrics o personatges. Després, un mapamundi ens ajuda a visualitzar la distribució majoritària d'algunes religions. Reflexionem sobre el perquè d'aquesta disposició, i també veiem les diferències no només interreligioses, sinó també intrareligioses. A més, ens preguntem sobre la gran diversitat que hi ha en un context geogràfic concret, com pot ser l'àmbit de Catalunya.

En segon lloc, ens introduïm en el món de la diversitat cultural, fent experiència tant de les possibilitats que aquesta aporta com dels seus límits. Juguem a un joc que té com a objectiu autopercebre els estereotips i prejudicis que tots compartim amb relació

a les persones diferents de nosaltres. El completem amb un vídeo que ens ajuda a obrir més preguntes sobre el tema. Treballem la diversitat en diferents tallers: el museu, una exposició fotogràfica i un joc de rol. El museu consta de diferents taules en les quals s'exposen objectes propis de les religions monoteistes, l'hinduisme, el budisme i el sikhisme. L'exposició fotogràfica mostra els elements principals de les cinc primeres religions que ja hem esmentat, fent èmfasi en l'àmbit del ritual i la festa. El joc de rol procura que els alumnes facin experiència del que pot passar quan la convivència amb l'altre demana compartir objectius: cooperem? Per als més grans hi ha la possibilitat de continuar treballant el tema de les identitats a partir d'un joc que té per objectiu triar un perfil (identificat per les variables de gènere, origen i religió), per portar a terme una tasca concreta.

La conclusió la fem a partir de la lectura d'unes frases que pertanyen a diferents tradicions religioses i a la saviesa popular. Totes busquen el mateix (pau, harmonia, cooperació...). Reforcem la idea a partir de la imatge d'una roda de bicicleta. Els radis són les diferents religions o els sistemes de pensament. Molt separats en els extrems (diversitat cultural), però molt a prop d'elements comuns, essencials (recerca de pau, harmonia, respecte, felicitat...).

Els professors i les professores tenen la paraula

Més d'un miler de nens i nenes ens visiten cada any. Els seus professors i professores comparteixen amb nosaltres moltes expressions que ens ajuden a avançar i a repensar l'Espai. Què en diuen aquests visitants?

Pel que fa a la proposta educativa que oferim, la Matilde Lázaro, de l'institut La Guineueta de Barcelona, explica que els seus alumnes “fan una experiència de reconeixement dels continguts teòrics que hem vist a classe, de reflexió sobre els seus propis prejudicis i de descobriment dels avantatges que té el diàleg”. En el mateix sentit es pronuncia el Xavier Tejedor, professor del Centre d'Estudis Joan XXIII, Jesuïtes Bellvitge: “Els nostres alumnes descobreixen en l'Espai Interreligió una diversitat religiosa present en el nostre món i en la nostra societat. Des de les diferents activitats els alumnes poden veure les religions d'una manera positiva, amb uns valors que enriqueixen la vida de les persones. Alhora, poden adonar-se que la presència de la religió en el món actual és molt diversa, però que totes les grans religions tenen valors positius en comú. D'aquesta manera es trenca amb estereotips negatius sobre les religions. La presentació que es va fer de les religions amb activitats de cooperació permet als alumnes associar la religió i les religions amb un missatge de pau i convivència”. En el mateix sentit, la Glòria Izquierdo, del col·legi Sagrat Cor FEDAC Santa Coloma, explica que la visita ajuda els alumnes a “normalitzar, confiar”, a “entendre que el diferent i el desconegut no són un perill”. La Mònica Berdalet, professora de l'Escola Vedruna Àngels de Barcelona, hi afegeix una aportació interessant: “Els nostres alumnes necessiten també preguntar, parlar, qüestionar. En un món molt individualista, on els pares treballen moltes hores diàries, a les cases hi ha pocs moments per al diàleg, l'opinió i la transmissió de

coneixements. I l'ensenyament en l'àmbit de la cultura religiosa pot ser un espai on els nens busquin preguntes i trobin respostes”.

La rebuda que es fa a la nostra proposta de continguts sembla quedar clara. Però... com ens veuen els nostres visitants en l'intercanvi personal? La Matilde explica que “el tracte és un dels vostres punts forts. Escolteu amb interès el que els alumnes responen i sabeu posar en valor les seves opinions. Se senten reconeguts i reconeixen alhora que poden respectar-se i escoltar-se entre ells”. El Xavier afegeix que “la visita és valorada pels alumnes com a interessant i dinàmica”. Els alumnes de la Glòria també senten el dinamisme que es viu a l'Espai. La professora redunda en la idea del tracte que donem als nostres visitants, quan comparteix que “s'han sentit a gust, acollits” i “el tracte és familiar i d'acollida. Un clima de confiança”.

Les aportacions són nombroses, de vegades punyents, com la de la Glòria: “Sabem que les migracions sovint són traumàtiques, les persones immigrants provenen de situacions difícils, el seu nivell cultural no és gaire alt... i potser d'aquí també es desprenen algunes de les problemàtiques de convivència que es generen i desencadenen situacions de xenofòbia o racisme”. Per això, la professora ens proposa treballar en aquesta línia, mostrant aquests aspectes de forma més rellevant.

Tot plegat ens anima a continuar treballant en aquest procés que va començar fa més de deu anys i que encara té moltes coses a dir.

I què és el que tenim a dir? Propostes

Per això no acabem la nostra exposició amb un punt i final. Ho fem amb la il·lusió que ens fa saber que estem portant a terme un servei que pot créixer qualitativament. Com? Les propostes són infinites! N'hi ha que provenen de les aportacions dels alumnes, professors i professores. Altres neixen del fet del compartir diari

entre nosaltres i amb altres col·lectius. Per exemple, treballem, de moment de manera puntual, amb l'espai de silenci. Oferim aquesta estona per tal d'ajudar els alumnes a descobrir el seu espai interior, a desenvolupar-lo i a veure'l com a lloc de trobada entre diferents religions i/o creences. A més, a partir d'aquest estiu, l'Espai obre portes per continuar acollint grups d'infants, joves i adults. Volem fer-ho donant un accent més lúdic als tallers. El context estival ens anima a treballar en aquesta línia. També volem potenciar l'acollida de grups de diferents tradicions religioses. L'intercanvi d'experiències és una crida que ens empeny a fer-ho. I volem viatjar! Per acostar-nos a tots aquells que per motius d'edat o de distància geogràfica no poden venir a l'espai. Ja hem fet alguna activitat en aquesta línia. Per això comptem amb una maleta pedagògica, la maleta interreligiosa, que acosta una petita porció del museu a qui vulgui endinsar-se en l'experiència de la diversitat. D'altra banda, treballem amb testimonis que, combinats amb tallers, ofereixen la possibilitat de portar a qualsevol espai un monogràfic (es tracta d'establir un diàleg amb alguna tradició religiosa). Oferim la possibilitat de conèixer els nostres recursos a tots aquells grups que estiguin rebent una formació específica (per exemple, pastoralistes o professors de religió, treballadors del lleure o funcionaris; aquests darrers ho fan en el marc dels cursos que organitza periòdicament la Direcció General d'Afers Religiosos). La vocació formativa de l'Espai s'ampliarà el curs vinent amb més propostes: es tractarà d'aprofundir en l'experiència que les religions tenen sobre la temàtica de l'hospitalitat, d'una banda, i de l'alimentació, de l'altra.

I moltes coses més que, ara per ara, ens deixem en el tinter... De moment, us convidem a apropar-vos a l'Espai Interreligiós i a deixar-vos-hi acollir. Sigueu benvinguts!

